

PSIHOLOGIJA MNOŽIC

MNOŽICE predstavljajo velike, spontano nastale skupine ljudi na določeni lokaciji, katerih vedenje je impulzivno, relativno neorganizirano in nenapovedljivo. Prestavljajo nekonvencionalno združevanje ljudi, saj slonijo na posebnih pravilih, normah. Pojav množice obsega več pojmov : publika, gneča, drhal... razlikujejo se glede na intenzivnost in obseg interakcij v množici; glede na moč efektov in na racionalnost vedenja ljudi v množici. Vedejo se lahko *konstrktivno ali destruktivno*.

BROWN je razdelil množico na aktivno - DRHAL in na pasivno - PUBLIKO.

Drhal deli na : - agresivno množico

- ubežno množico

- pridobitniško mn.

- ekspresivno mn.

publiko deli na : - slučajno (opazovalci prometne nesreče)

- namerno, sprostitevno

Struktura množice je fizična, socialna, psihološka...

1* FIZIČNA ==) množice se oblikujejo v prepoznavne grupacije, vodje so v središču, ostali člani imajo neposreden stik z vodjo

Poznajo tudi notranjo strukturo, kar se kaže na močno diferenciranost množic; sestavljajo jo posam. , podskupine... Pomembna znač. je tudi POLARIZACIJA MNOŽICE ==) proces celotnega usmerjanja pozornosti mn. na isti objekt, cilj.

Mn. se hitro spreminjajo tako po številu kot po delovanju in čustvovanju. Vpliv in moč mn. ne določa število članov temveč konsistentnost njenega ravnanja in jasnost njenih ciljev. Vzporedno z močjo raste anonimnost posam. v množici.

Klasične teorije psihologije množic

LeBON - HIPNOZA MNOŽICE - mn. združujejo najbolj primitivne ljudi z najbolj konstruktivnimi. Vodja lahko združi oboje, mn. spremeni v kolektivno gibanje, ki ga povezuje enotno verovanje in enoten cilj. Moč vodje ne sloni nujno na sili, temveč na nadzoru. Tisti el., ki po Le Bonu daje vodji moč je PRESTIŽ. Govori o hipnotičnem vplivu vodij.

TORDE - SOCIALNE SUGESTIJE - vodje vladajo zaradi sposobnosti (inteligenca, znanje). Uvede razlikovanje med neurejenimi, spontano nastalimi mn. in discipliniranimi, urejenimi mn.. Vodje so začetki sprememb, izumov... Moč vodij sloni na SUGESTIJI ==) to je sposobnost podrejanja drugih ljudi

FREUD - IDENTIFIKACIJA Z VODJO - poda razlago nastanka gona po oboževanju. Skuša pojasniti nezaveden proces oboževanja vodij - ideal - posam. se z njim identificira. Razvije idejo o libidoznem (erotskem) značaju vezanosti posam. z množico in z vodjem. LIBIDO po Freudu družni mn. in hipnotične navezanosti posm. na vodjo. Strast posam. za oboževanje sebe in drugih izvira iz njegovega NARCIZMA. Vodja množice so lahko le tisti, ki ljubi samo sebe.

Psihološki učinki množičnih medijev

Ljudje izgubljamo avtonomnost in individualnost, in se pustimo hipnotizirati. Postajamo pripadniki množice, ki je ne vidimo, ker je vse-prisotna.

PSIHOLOGIJA SOCIALNIH GIBANJ

Je posebna oblika kolektivnega gibanja; skupinska prizadevanja ljudi, da dosežejo dol. družbene cilje ali spremembe. SHERIFOVA definira to soc. gibanje kot časovno trajen vzorec poskusov za doseganje sprememb v družbi. Nekatera so natančno organizirana, nekatera krajevno in geografsko ločena.

Uspeh soc. gibanj ni odvisen od njihove velikosti, organiziranosti, kvalitete vodij ali izdelanosti ciljev, pač pa kako uspejo izraziti svoje nadzore...Odvisen je tudi od tega koliko so gibanja postala orodje za širjenje družbenih problemov. Soc. gibanja so velikokrat deležna STIGMATIZACIJ s strani večinske, dominantne družbe.

Sherifova navaja tri motivacijske izvire za priključitev k soc. gibanjem :

2* socialna odtujitev - nezadovoljstvo posam. z razmerami

3* relativna deprivacija - občutena razlika med dejanskimi dosežki in pričakovanji

4* pomanjkanje soc. norm ali konflikt med njimi - stopnja, ko se ljudje zaradi razočaranja nad družbenimi razmerami distancirajo od norm, ki so jim do sedaj sledili in začnejo iskati nove.

Pridruževanje poteka na osnovi KONVERZACIJE posam.-Ko se posam. priključi soc. gibanju v njem doživlja neko socializacijo.

DRUŽBENA KONSTRUKCIJA SUBJEKTA

Posameznik in socialni svet

Posam. si nenehno gradi svoj MODEL SOC. SVETA IN PODOBO SEBE v tem modelu. V družbo se ne more vključiti kot neka psihofizična enota, ampak se mora sam vključiti psihološko. Stremi k temu, da ga družba sprejme in potrdi kot polnovrednega člana, ter da sam sebe sprejme v družbo.

To celoto, ki jo posam. razvije im. SEBSTVO / SELF, ki poleg zavestnih sestavin duševnost zajema tudi nezavedni del; to je sposobnost posam., da se prepozna in zazna kot tvorec in avtor svojih dejanj.

Družbena perspektivnost subjekta je bistven pogoj za posam. prisvajanje in ponotranjenje družbe. Sposobnost zavzemanja različnih perspektiv naredi posam. za subjekt in objekt svoje dejavnosti. Ko se posam. nauči razlikovati med lastno perspektivo in perspektivo drugih, se lahko postavi v vlogo drugega in virtualno opazuje sebe s stališča drugega. Pravimo, da takrat subjekt decentrira in odstopa od svojega naivnega egocentričnega stališča.

Dimenzija družbenega umeščanja subjekta

Osnovno vprašanje družbene konstrukcije subjekta je, kako posam. pridobi in ohrani samostojnost nasproti vplivom družbene konstrukcije in drugih oseb, a ob enem ostane družbeni posam.. Velja, da oba pola potrebujeta drug drugega. Brez stalnega vpliva od zunaj se ne bi niti pojavil, niti ohranil JAZ ==) ENOTNOST NASPROTIJ in MEDSEBOJNO POSREDOVANJE EKSTREMOV.

DANIEL navaja celo vrsto medsebojno povezanih problemov :

identitete - posam. si difuzijo (odsotnost identitete) teko privošči, saj mu oteži koordinacijo različnih perspektiv, s katerimi opazuje svet okrog sebe in samega sebe

refleksije - se nam v vsakdanjem življenju zastavlja zato, ker de moramo odločiti kaj bomo vzeli za objekt svoje pozornosti in kaj bomo postavili v ozadje

avtonomije - se nam zastavlja takrat, ko smo pod pritiskom soc. okolja in se moramo odločiti koliko bomo sledili tem pritiskom. Sposobnost KOGNITIVNEGA DISTANCIRANJA od situacijskih omejitev in tudi lastnih emocij, je psih. osnova občutka svobode posameznika.

posredovanja - se zaostri takrat, ko se znajdemo v konfliktu s soc. okoljem. Najti moramo ravnovesje med pričakovanji družbe in lastnimi hotenji.

HAUBL-ova shema razvoja sebstva :

- prva oblika osebne identitete je egocentričen posam.

- druga stopnja je razvoj individualnosti posam. - postavljanje sebe v nek družbeni red in prepoznavanje svojih last. po katerih se ločimo od ostalih
- tretja stopnja je vzpostavljanje BOIGRAFIJE in KONTINUTETE posameznika.

Shema sebstva

Sebstvo (self) je ponotranjena celota najbolj tipičnih občutkov, predstav ..., ki označujejo ali spremljajo posameznikove odnose do sebe. Je sestavina lastnega samospoštovanja, samopotrditve, samozavračanja...Vse to so izrecno verbalni in socialno posredovani akti in odnosi. Posam.si na osnovi svojih relativno trajnih odnosov do sebe zgradi predstavo o sebi. Organizirana celota pojma sebstva im.SHEMA SEBSTVA. Ta shema je kognitivna struktura, ki organizira izkušnje, pomembne za našo podobo o sebi in vodi naše vedenje. Na to se veže še afektivna (predstavlja občutke, kijih imamo o sebi) in vedenjska (označuje kako se obnašamo nasproti samemu sebi) komponenta. Zato je predstava o sebi zelo podobna stališčem.

Strategija za doseganje pozitivne samopodobe in kongruence sebstva

Težnja vsakega posam je, da zgradi čim bolj pozitivno samopodobo. Osnovno vprašanje pri oblikovanju posam. samopodobe je uravnoteženje odnosa med tremi komponentami tega odnosa.

- 1.značilnosti posam., ki so pomembne za njegovo podobo o sebi
- 2.interpretacija, ki jo daje posam. o teh značilnosti in o vedenju
- 3.njegova predstava o tem, kako reagirajo na druge osebe, ko opažajo znač. ali reagirajo na posam. vedenje, povezano s temi tremi značilnostmi.

Posam. uporabljajo različne tehnike in postopke, s katerimi uredi svoj odnos z drugimi, da doseže čim večjo kongruenco med samopodobo, svojim vedenjem in oceno drugih :

KOGNITIVNO PRESTRUKTURIRANJE - pomeni izključevanje ali zavračanje mnenj drugih oseb, napačno interpretiranje lastnega vedenja ter sprememba situacije, tako da drugi ljudje spreminjajo svoje ocene.

SELEKTIVNO ZAZNAVANJE - pomeni maksimiziranje kongruence in minimaliziranje inkongruence s tem, da se ustrezno pozitivno ali negativno prevrednoti lastno vedenje v razmerju z vedenjem drugih

SELEKTIVNA INTERAKCIJA - pomeni težnja k navezovanju stikov pretežno s takimi ljudmi od katerih pričakujemo kritiko in se izogibamo tistih, od katerih pričakujemo kritiko

IZZIVANJE REAKCIJ IN SAMOPREDSTAVLJANJE - sloni na izzivanju takšnih reakcij pri drugih, ki potrjujejo našo samopodobo.

Psihološki subjekt kot pluralni sistem samopodob

Psih. subjekt ni zaključena enota, ampak pluralen raznolik sistem samopodob, ki vsebuje kognitivne, afektivne, emocionalne in vrednotne dimenzije. Že Cooley , ki je govoril o realnem jazu poudarja domnevo o pluralnosti podob o sebi. Posam. gradi različne podobe o sebi na podlagi različnih odnosov z ljudmi.